

YÜNGA NGÜ 43

1. Me mere ta de wu nguwa wu Israel de njukpa la ta baye?

-Me tima ta wu Assyria fu uw ta a zoro ngu wa wu Israel de njukpa la fu uwu ta aza uwu a mere uwu wu kpa a ka tima ka uwu.

2. Fu tanga ta te me tima zimga kaye eyi fu wu nguwa wu Israel de njukpala ne, a mere ta de aguwa wu Judah de 'bosu la ta baye?

-Me tima ta wu Babylonia de wu zoro nguwa wu Judah de 'bosu la, fu uwu ta aza uwu amere uwu baka ka tima ka uwu.

3. Wu Babylonia siti ta tö ka Jerusalem ne baye?

-Wu churu ta wu kambu ka me.

-Wu churu ta jerusalem 'buru.

-Wu churu ndugu ta te di ede Jerusalem ne 'buru asid.

4. Wu Judah mere ta teuwu lugu ta te uwu agbu Jerusalem ne ta ne ene?

-Wu fa reke ta wu kambu ka me.

-Wu fa reke ta jerusalem 'buru.

-Wu fa reke ta nduga ta te di ede Jerusalem ne.

5. We ei ta wu Judah te uwu du ta agbu Jerusalem ne de to iri. Iri ma'da ba ta de da?

-Wu Jew.

6. Gara wu kpara de 'bosu ta te me tima uwu de wu zoro wu Jew ne ta de wu da?

-Wu Greek de wu Roman.

-Wu Roman enda'ba te uwu fu wu ne?

-Wu nda'ba ta te uwu fu wu bi kuru e.

-Wu nga'ba ta kpa teuwu fu miri ku uwu Caesar.

8. Wu Scribe ta de wu da?

-Wu Scribe ta de wu chogboro wu Jew te uwu eba ta ri me ne.

9. Wu Pharisee ta de wu da?

-Wu Pharisee ta de wu chogboro wu Jew te uwu ugu ta tamju ngu ka me ne.

10. Wu Sadducee ta de wu da?

-Wu Sadducee ta de wu chogboro wu Jew te uwu de ta de wu e esaka wu gbe, wu cheka nga kambu ka me ne.

11. Wu Synagogue ta de ne?

-Wu kambgu ta le wu Jew ebiti ta te uwu teka a tanga de amala wu ngu ta te Moses ba ne.

12. Gbu ra la, wu Jew ta ladu te uwu le ngu Me?

-Wayi, gbe de.

-Me tima ta bi wu Nebi de uwu ro mu fu uwu.

-Adu Nebi tate me tima de ungu mala ngu fu wu Jew ta de Malachi.

-Malachi mala ta fu wu Jew ga, to me eiri te uwu nda de, ungu ena atima muru kuwa.

-Fu tang ta te mala chi kpi ne, me ro ta mo fu wu Jew de ka re 400.

-Ba ta te biwu Jew le me de ne, gara uwu ta la du te uwu ta echinga me de ungu tima muru kuwa.

-Wu Jew de 'bosu te uwu ta echinga Me de ungu tima muru kuwa ne tade wu Zechariah ake waraye Elizabeth.

Ni Tanga La Luka 1:5-6

5-Gbu ra ka miri Herod ka Judea Pastor ta ladu de iri ye Zechariah, te koro ta gbu nguwa wu Pastor ka Abijah; Waraka Elizabeth ta kpa de kundu ye Aaron.

6-Wu 'buru ta de wu zuka wu kpa ra gbu ja me, wu mere ta wu riri ka me 'buru.

-Zachariah ta de Pastor, wu Zecharia ake waraye 'buru le ta me.

-Wu Zecharia ake waraye ta de ngu.

Ni Tnaga La Luka 1:7

7-Mbarese ta esaka uwu ma, ka ete Elizabeth ta de ye gufu ye ma; wu mgbu ta ‘buru mbi de bi wu re.

-Ngu ka wu Zeshariah ake waraye ta neene?

-Mbarese ta esaka uwu ma.

-Mbarese ta esaka uwu de ne ka ne?

-Ka ete mbarese ta egufu Elizabeth ma ne.

-Ka ete wu Zecharia ake Elizabeth ta eyi ‘buru wu gbe kpara ne.

-Ka ete Zechariah ta de Pastor ne amere ta tima esambu ka me agbu Jerusalem.

Ni Tanga La Luka 1:8-10

8-Gbu gara ta te Zechariah ta emere tima ba Pastor engegira me,

9-wu siya ta ungu, baka ta te wu nguwa Pastor emere, de a nu esambu ka me teka a chur ru de zuka seyi ne.

10-Ta te lo ra ka a chura ru de zuka seyi la koro ne, wu kpara ta ‘buru enda’ba te uwu etanu.

-Gbu ra ta te Zechariah ri ta esa njila su ka kambu ka me teka a churu ru de suka seyi fu me, fu e ta amere fefe.

-E ta te mere fu Zechariah ö ungu ta esambu ka me ne e ne?

-Malayika ka me yuga ta tye fu Zechariah.

Ni Tanga La Luka 1:11-14

11-Fu Malayika ka me ta ayuga leye fefe, muru to gbu ka tafibiza te mu churu ru de seyi fefe la.

12-Te Zechariah cheka ta ungu ne, fu mere churu ta azoro ungu.

13-Fu Malayika ta amala fefe ga “mu ya kpe churu de, Zecharia; wu je gba kamju eyi. Wari mu Elizabeth ena eyaka mbarese fu mu, fu mu a gu iri na yone.

14-Ana mgbu de tadu fu mu, wu kpara ena mgbu de tadu ka mayaka na.”

-Malayika mala ta fu Zechariah ga ne?

-Malayika mala ta ga me ena te mbarese fu Zechariah, ga iiri ena de de yone.

-Malayika mala ta teka mbarese ma'da te me ena to ta fu Zecharia la ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:15-17

15-“Ana mgbu de mere e gbu je me. A ti ta a njo fi de wu gara e te uwu ra ara ne de, a na aside njila kuru atona gbu ra te wu na yaka ungu.

16-Ana akoro de bi wu Israel kpaka me ka uwu.

17-Ana amu engegira me, gbu kurude wazi ka Elijah, afu maguma wu woyi wu jeji fu wu ye wu, uwu te uwu je ngu de de wu je ngu ka wu zuka wu kpara.

-Tek a reke wu kpara fu me.”

-Malayika mala ta ga, ye Zechariah, yone ena reke ta wu kpara teka makoro kpara et ekuwa.

-Malayika ei ta makoro kpara te ekuwa la ta de da?

-Muru wu e.

-Muru wu e de da?

-Ade Me.

-Malayika mala ta ga, kpara te ekoro ena mgbu ta de mur wu e te di de me.

-Fu wara Zechariah Elizabeth ta amgbu de buye.

Ni Tanga La Luka 1:24-25

24-Fu tanga ngu la fu Elizabeth ta amgbu de biye wu cheka ta ungu de ka wu fe 'burure.

25-Fu ungu ta amala ga, "me mere ungu ne fere meye." "Gbu wura la ungu cheka chinga ra eyi fu ungu a wu ngu fere ezimgba wu kpara.?"

-Fu tanga ungu la, fu me ta atima Malayika fu jeji werese te wu ngu ka wu komoko de de iri ye Maria.

Ni Tanga La Luka 1:26-31

26-Gbu ma'di ya fe, fu me ta atima Malayika Gabriel gbu Nazareth, agbu Galilee.

27-Ka jeji werese te wu ngu ka wu komoko de, te uwu le ta aza te uwu ake Yosefa, kundu ye Daniel. Iri jeji werese ma'da ta de Maria.

28-Malayika nu ta fefe amala ga, mande fu mu, mu te me le mu fasu ne! Me de mu."

29-Maria ta de mere churu te ungu je ngu la, ga de bala ne mande de baye.

30-Fu Malayika ta amal fefe ga, "muya kpe churu de, Maria, Me le ngu eyi te mu.

31-Mu ena mgbu te bumu, fu mu a yaka jeji komoko, fu yi agu iiri na de Yesu."

-Malayika mala ta fu Maria ga ne?

-Malayika mala ta fu Maria ga, me siya ungu eyi de ungu yaka muru kuwa te ena koro ne.

-To me iri ta te ngu atima muru kuwa eyi?

-Abala de.

-Me fi ta ngu atima muru kuwa ta te ngu ne?

-Tengu me le wu kpara 'buru.

-Tengu me le ta akuwa wu kpara ka wu siti ngu, ka kpi de Satana.

-Me siya ta Maria ne te ngu ne?

-Maria ta de mbarese ka wu Adam ake Eva de?

-Wayi.

-Wu yaka ta Maria gbu wu sitingu baka wu gara wu kpara de?

-Weyi.

-Me siya ta Maria te ngu ne?

-Ka ete Maria le ta me ne.

-Ka ete Maria e chi ta nga me de ungu tima muru kuwa la ne.

-Iri ye Maria ena mgbu ta de da?

-Yesu.

-Gbu iri “Yesu” ne ga ne?

-Gu iri de “Yesu” ga muru kuwa / kpara le eza wu ngu ka wu kpara fu gara.

-Gara ngu ta te Malayika mala teka enga Maria ta ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:32a

32a-Fu Malayika amala ta ga, “Ana mgbu de mere kpara wu ena a ei ungu ye mere kpara.”

-Malayika mala ta ga ye Maria ena mgbu de ye mere kpara.

-Ngu de Malayika mala ga ye Maria ena amgbu ta de ye mere kpara ne gbugbu ta baye?

-Ga ye Maria ena amgbu ta de ye me.

-Ye Maria ena amgbu ta de ye Me ne baye?

-Me yaka a mbarese meye?

-Abala de.

-Mu wu kpo ga me de biringbo de wu kpara bata?

-Me de me de wo, me de muru kuwa de me de njila kurl.

-Me de wö ake me de njila kuru e tima ta me de muru kuwa mu uwu tima ta me de muru kuwa mu uwu fu kötö baka ye me de ye Mundu.

-Ye Maria ena mgbu ta de mbigi ye me de mbigi ye Mundu.

-Garangu ta te Malayika mala teke ye Maria muru kuwa te ekoro ne ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:32b-33

32b-Fu Malayika ta amala ga, “me ena ato kiti ka kundu ye David fefe,

33-ana amgbu de meir fu gba Jacob fi bed; Wo wozi na ti akoro te adu ye de.”

-Malayika mala ta ga, ye Maria muru kuwa te ekoro ne ena amgbu ta de kundu ye miri David.

-Wu yaka ta muru kuwa la gbu nguwa David ne ka ne?

-Tengu me mala ta eyi fu davidn ga muru ku wa ne nea akoro ta gbu Nguwa na.

-Ka’ete muru kuwa te ekoro ne, ena amgbu ta kundu ye miri David, me ena ö lugu ta de miri fu Israel de mir fi bedi.

-Maria yi ta ta Malayika la ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:34

34-“Ngu la ena amere ne baye?” fu Maria ta ayi ta Malayika la, “Tengu ma wu la ngu kawu komko ndari ne?”

-Yi tangu ka Maria ta ga ne?

-Maria yita tata ga nina amaka jeji komoko ma'da ne baye, te ngu nhi wu la ngu ka wu komoko nda ne de ni.
Malayika mala lugu ta fefe ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:35

35-Fu Malayika ta amal lugu fefe ga, “njila kuru ena akoro fu mu, fu wazi njila njila me ena amgbu fu mu njila ungu te ewu ena yaka ungu ne, wu ena agu iri na ena mgbu de ye me.”

-Malayika mala lugu ta ga ne?

-Fu Malayika ta amala alugu ga, njila kuru ena mere ngu la maye, ga Maria ena maka ye.

-Mbarese ta te Maria ena abi ne wayi na de ye na ena amgbu ta ma.

-Wu na yaka ta ye Maria de nguwa wayi de ni ye ma ta ne baye?

-Teka de mgbu ta de wu sitingu ka wu Adam ake Eva le ye ma.

-De wu yaka ungu ta njila kwau siti ngu.

-Tengu wu na ayaka ta me de mbarese baka Mundu te di de wu siti ngu teye ma, nguwa wo akw Ni ena amgbu ta tete ma.

-Ye Maria la ena amgbu ta de nguwa me kpikpiye.

-Enga Malayika la mala ta fu Maria ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:36-37

36-Fu Malayika amal fa, “Elizabeth muru mu ena abi ye gbu gbe teyi, ungu te wu mala ga ye gugu fu ma ne, aye de buye de fu ma'diya.

37-E te me ti amere ne nda ma.

-Dene ngu ta te Malayika mala ne:

-Bu baka ta te di de Elizabeth ne, gbu werese te mbarese di gugufu ma ne, ayi te ena abi ye, me to ye komoko eyi fefe.

-A ta de Maria kpa bala, jeji werese te wu ngu ka wu komoko de, ena a abi ye, me to kpa ye komoko eyi fefe.

-Me ti eyi amere wu e ‘buru.

-E te me mere de ni nda’ma.

-Enga Maria mala lugu ta ga ne?

Ni Tanga La Luka 1:38

38-“Ma de muru tima ka me, “fu Maria ta amala. “A mere taye fere baka ete mu mala la.” Fu Malayika ta a che ungu.

-Ka e ta te Maria le me ne, fu me ta a siya ungu de ungu mgbu de Niyi Yesu, muru kuwa te ekoro ne.

-Yesu ena mgbu ta de muru kuwa te uwu mala ta ngungu ne?

-Weyi.

-Yesu ta de muru kuwa te me mala ngungu fu wu Adam aka Eva ö uwu ta gbu ye ka Eden ne.

-Yesu ta de muru kuwa te me mala ngungu fu wu Abraham, Isaac, Jacob de wu kpara ‘buru ne.